

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра історії та політичної теорії

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

«ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ»

Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	103 Науки про землю
Освітній рівень.....	Перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма	«Геологія»
Статус	обов'язкова
Загальний обсяг	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Форма підсумкового контролю	диференційований залік
Термін викладання	1 семестр (1 чверть)
Мова викладання.....	українська
Викладач.....	доц. Овдін Олександр Володимирович

Силабус призначено для допомоги опанування студентом навчального контенту з дисципліни, підготовки та проходження контрольних заходів.

Дніпро
НТУ «ДП»
2023

Опис навчальної дисципліни.

Назва: «Цивілізаційні процеси в українському суспільстві»

Код: 32

Галузь: 10 «Природничі науки»

Тип: обов'язкова

Кількість встановлених кредитів: 3

Курс: 1-й

Семестр вивчення: 1-й

Рівень вищої освіти: Бакалавр

Кількість годин: 90

Викладач:

- Овдін Олександр Володимирович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та політичної теорії, ovdin.o.v@nmu.one, <https://ipt.nmu.org.ua/ua/spivr/ovdin.php>.

Результати навчання. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення. Розуміти європейські цивілізаційні цінності, реалізовувати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства.

Форми організації занять.

- Навчальні заняття – лекції.
- Практична підготовка – семінарські заняття.
- Самостійна робота – підготовка до навчальних занять.
- Контрольні заходи – виконання завдань під час семінарських занять, виконання ККР під час диференційованого заліку.

Мета вивчення дисципліни. Формування громадянської позиції студента як члена суспільства, який усвідомлює його головні цінності та досягнення, докладає зусиль до їх примноження і сталого розвитку.

Календарно-тематичний план.

Тематичний план та розподіл обсягу часу з дисципліни

«ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ»

Курси, чверті	Тижні (7 тижнів)	Види, тематика навчальних занять, шифри та зміст результатів навчання за дисципліною	Обсяг, години			
			аудит.	самос- тійна	разом	
1 курс, 1 чверть		Лекції				
	1	1. Вступ. Поняття цивілізації та суспільних процесів.	2	31	45	
	2	2. Становлення сучасного суспільства.	2			
	3	3. Соціальна структура українського суспільства.	2			
	4	4. Демографічний та соціально-економічний розвиток українського суспільства.	2			
	5	5. Політичні процеси в українському суспільстві.	1			
	5	6. Формування громадянського суспільства та забезпечення прав і свобод людини та громадянина.	1			
	6	7. Етнокультурні тенденції в сучасній Україні.	2			
	7	Контрольні заходи.	2			
			Семінарські заняття			
	1-2	1. Глобалізаційні процеси та їх вплив на розвиток сучасної людини.	4	31	45	
	3-4	2. Міграційні процеси в сучасній Україні.	4			
	5	3. Соціальні та громадянські компетенції людини і громадянина. Уміння вчитися впродовж життя.	2			
	6	4. Екологічна грамотність та здоровий спосіб життя.	2			
	7	Контрольні заходи.	2			
Контроль підсумковий, 1 чверть – залік		Разом	28	62	90	
		Лекції	14	31	45	
		Семінарські заняття	14	31	45	

Заплановані види навчальної діяльності та методи викладання.

Лекції – ілюстративно-наочне навчання (пояснення, бесіда, мультимедійна презентація).

Семінарські заняття – словесні та практичні методи навчання на базі кафедри історії та політичної теорії (виконання контрольних завдань).

Самостійна робота – словесні та практичні методи навчання (індивідуальні контрольні вправи – особистісно-орієнтовані з елементами дистанційної форми).

Використовується комп'ютерне та мультимедійне обладнання. Дистанційна платформа Moodle.

Результати вивчення дисципліни.

Очікувані результати освоєння дисципліни зводяться до наступних навичок і умінь:

- Вміти аналізувати та пояснювати соціальну структуру, соціально-економічні та політичні процеси в українському суспільстві
- Розуміти поняття та сутність цивілізацій і цивілізаційної ідентичності
- Розуміти суспільство як цілісну систему, вміти виявляти тенденції його розвитку
- Усвідомлювати взаємозв'язок між розвитком суспільства та науково-технологічним розвитком
- Знати демографічні та етнокультурні аспекти розвитку сучасної України
- Усвідомлювати цінності та досягнення сучасного суспільства для продовження освіти, самоосвіти та практичної реалізації у професійній діяльності.

Література для вивчення дисципліни.

Базова література

1. Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох кн.). О. О. Рафальський (керівн. авт. кол.), Я. С. Калакура, В. П. Коцур, М. Ф. Юрій. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. Кн. 1. 432 с.; Кн. 2. 536 с.
2. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX ст. Київ : Yakaboo Publishing, 2019. 656 с.
3. Зміна цивілізаційної парадигми розвитку України: теоретико-методологічний аналіз. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2019. 552 с.
4. Етнополітичні чинники консолідації сучасного українського суспільства / ред. кол. О. Рафальський (голова), В. Войналович, М. Рябчук. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2020. 336 с.
5. Кризи політичного розвитку в Україні: причини, зміст і способи нівелювання : монографія / авт. кол.: Г. І. Зеленько (керівн., наук. ред.), Р. В. Балабан, С. Г. Брехаря, Л. Л. Кияниця, О. Ю. Кондратенко, Н. В. Кононенко, Т. М. Лященко. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 352 с.
6. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз: національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Н. В. Хамітов, Є. І. Головаха, С. С. Дембіцький, В. А. Смолій, О. В. Скрипнюк, С. В. Стоєцький. Київ : НАН України, 2022. 552 с.
7. Огнев'юк В. О., Відейко М. Ю. Історичний досвід української цивілізації. *Світогляд*. 2022. № 4 (96). С. 1–19.
8. Пирожков С. І., Хамітов Н. В. Цивілізаційна суб'єктність України: від потенцій до нового світогляду і буття людини. Київ : Наукова думка, 2020. 255 с.
9. Пирожков С. І., Хамітов Н. В. Чи є Україна цивілізаційним суб'єктом історії та сучасності? *Вісник НАН України*. 2020. № 7. С. 3–15.
10. Рафальський О. О., Самчук З. Ф. Цивілізаційні перехрестя сучасного суспільства. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2018. 688 с.

11. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський, Я. Калакура, О. Калакура, М. Юрій. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с.

Допоміжна література

1. Даймонд Д. Колапс. Чому одні суспільства занепадають, а інші успішно розвиваються. Київ : КМ-Букс, 2021. 688 с.
2. Даймонд Д. Переворот. Зламні моменти в країнах, що переживають кризу. Київ : КМ-Букс, 2020. 464 с.
3. Кочергін І. О. Україна між Сходом і Заходом: Навч. посібн. Дніпро, 2015. 112 с.
4. Рябчук М. Долання амбівалентності. Дихотомія української національної ідентичності. Історичні причини та політичні наслідки. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2019. 252 с.
5. Соборність України: історія та сучасність : зб. наук. праць. Матер. Всеукр. наук. конф., м. Київ, 19 січ. 2023 р. / за ред. Ю. Ж. Шайгородського; упоряд.: З. В. Захожай, В. Д. Яремчук. Київ–Ніжин : Видавець Лисенко М. М., 2023. 208 с.
6. Плохій С. Брама Європи. Історія України від Скіфських воєн до Незалежності. Харків : КСД, 2023. 509 с.
7. Плохій С. Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусі. Київ: Критика, 2017. 456 с.
8. Плохій С. Російсько-українська війна: повернення історії. Харків : КСД, 2023. 400 с.
9. Фергюсон Н. Цивілізація. Як Захід став успішним. Київ : Наш формат, 2018. 488 с.
10. Харарі Ю. Н. 21 урок для 21 століття. Київ : Book Chef, 2022. 416 с.

Політика виставлення балів.

Виставлення балів ґрунтується на об'єктивних критеріях відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами, яка також використовується для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

Критерії оцінювання.

Робота оцінюється на відмінно (90–100), якщо студент виявив підвищений рівень засвоєння обсягу знань і набуття вмінь, якісно та в повному обсязі виконав завдання. До того ж було підтверджено залучення ним навчального матеріалу на рівні творчого використання; причому завдання виконано ретельно й самостійно, матеріал викладено в логічній послідовності, відсутність мовних помилок, а власні висновки студента відповідають темі практичного завдання.

Робота заслуговує на оцінку добре (74–89) в тому разі, коли студент показав оволодіння достатнім обсягом знань і вмінь під час виконання завдання; продемонстрував самостійність в отриманні розрахунково-аналітичних даних, точність і чіткість мови, при цьому в роботі не було зафіксовано помилок, а власні висновки студента відповідають темі практичного завдання.

Робота оцінюється на задовільно (60–73), коли в поданому студентом матеріалі виявлено змістові й лексичні помилки, зміст роботи викладено не завжди чітко й логічно, але студент виконав розрахунки та виявив знання й уміння в межах навчальної програми.

Робота заслуговує на оцінку незадовільно (0–59) з можливістю її повторного виконання, якщо поданий студентом матеріал не відповідає темі завдання, у ньому допущено принципові змістові й лексичні помилки, розрахунки не здійснено, тобто студент не виявив певних знань і вмінь.

Форми оцінювання.

Поточний контроль:

- лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань – тестування, опитування;
- семінарські заняття оцінюються якістю виконання контрольного завдання.

Підсумковий контроль – виконання комплексної контрольної роботи під час диференційованого заліку у письмовій формі.

Приклади питань до заліку.

1. Поняття цивілізації та суспільних процесів.
2. Становлення сучасного суспільства
3. Соціальна структура українського суспільства.
4. Соціально-економічний розвиток українського суспільства.
5. Політичні процеси в українському суспільстві.
6. Формування громадянського суспільства та забезпечення прав і свобод людини та громадянина.
7. Етнокультурні тенденції в сучасній Україні.
8. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток сучасного суспільства.
9. Європейський цивілізаційний вибір України.
10. Особливості суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації в сучасній Україні.
11. Громадянське суспільство в Україні: актуальні проблеми та перспективи розвитку.